

Estudi econòmic d'una empresa agrícola a la comarca del Baix Ebre

per JOSEP VALLS I BOSCH, Enginyer agrícola

LA comarca del Baix Ebre comprèn un conjunt de zones agrícoles que li donen unes característiques peculiars.

Geològicament n'hi trobem dues: La primera que comprèn les terres de l'interior on hi ha una capa del cretàcic, sobre la qual reposen els dipòsits quaternaris; aquests dipòsits arriben fins a més amunt de la cota 200 i donen lloc a terrenys de característiques agronòmiques molt variables. La segona, que comprèn aquelles altres terres formades pel riu Ebre; dipòsits sedimentaris d'alluvió que han donat lloc a les extenses hortes de Tortosa i al famós delta de l'Ebre.

L'empresa que ací estudiem està integrada per dos lots de terra separats entre ells d'uns 8 quilòmetres, un dels quals (conreat en secà) està enclavat en la primera de les dues zones esmentades; i l'altre en la segona, en la part d'hortes de Roquetes.

Són moltes les empreses que, com aquesta, posseeixen dos trosos, un de regadiu, i un de secà. És una excellent combinació, gràcies a la qual aconsegueixen una més regular distribució del treball durant l'any.

D'acord amb els pactes vigents fins al juliol del 1936, que és el que prendrem per base en aquest estudi, l'empresari mena el regadiu a parceria (a mitges amb el propietari). La part de secà és seva, i representa per tant explotació directa; la seva importància, però, és molt petita comparat amb el regadiu.

I.—ORGANITZACIÓ DE LA PRODUCCIÓ

L'organització de la producció agrícola respon a les següents característiques:

Regadiu a base de conreus herbacis intercalats amb fruiters... ..	1.75 Hes.	64
Secà a base d'oliveres i garrofers	1.— »	36
Total	2.75 Hes.	100

El secà comprèn una sola parcel·la; el regadiu en canvi, en forma 24 d'una extensió mitjana aproximadament de 750 m.².

L'ordenació cultural ha estat organitzada en forma que anualment obtenen com a mitjana les següents extensions dels conreus que s'indiquen:

REGADIU:

Cereals:

	Total	%
Blat	0.4500 h.	0.250
Ordi	0.1420 »	0.081
Moresc sobre rostoll de blat ...	0.3000 »	0.171

Farratges:

Alfals	0.1200 »	0.068
---------------	----------	-------

Hortalisses:

Cols, bròquils i col-i-flors ...	0.2450 »	0.1400
Bledes	0.0100 »	0.0057
Espinacs	0.0150 »	0.0085
Carxofes	0.0150 »	0.0085
Ensiam i escaroles	0.0600 »	0.0340
Raves, xiribies, apis, julivert	0.0150 »	0.0085
Tomàquets	0.1000 »	0.0570
Pebrots	0.0800 »	0.0450
Albergínies	0.0500 »	0.0280
Carbasses	0.0200 »	0.0114
Melons i síndries	0.0150 »	0.0085
Cebes	0.1000 »	0.0570
Remolatxa sucrera	0.1000 »	0.0570
Mongetes tendres	0.0600 »	0.0340
» manresanes... ..	0.0300 »	0.0170
Alls (per a menjar tendres)	0.0100 »	0.0057
Faves	0.0100 »	0.0057
Pèsols (per a desgranar)	0.0150 »	0.0085
» estirabecs	0.0150 »	0.0085
Vivers d'hortalisses	0.0180 »	0.0102

Els arbres intercalats són els següents:

Presseguers	70
Pereres	5
Cirerers	4
Nespreres	4
Magraners	4
Tarongers	60
Pomeres	30
Albercoquers	2
Codonyers	4

SECÀ

Garrofers	25 arbres
Oliveres	107 »

En el regadiu, la rotació que sol seguir-se és la normal de la comarca o sigui que després de fer un any d'hortalisses fortament fèrtils, es conrea dos anys a base de cereals, durant els quals es fa successivament blat, morenc sobre rostoll, i ordi o blat altra vegada.

2.—ELEMENTS PER A REALITZAR, ACRÉIXER I DEFENSAR LA PRODUCCIÓ

La mà d'obra per a l'explotació d'aquesta empresa ve aportada per la família:

	N.º de persones	N.º de jornals fets en valor absolut	Referits a jornals d'home
Homes	1	320	320
Vailet	1	300	150
Dona	1	330	218
<i>Total</i>	3	881	688

Com a forces motrius auxiliars no hi ha més que un mul.
Com a maquinària la que detallem:

- 1 carro.
- 1 arada romana.
- 2 arades de post.
- 1 roleu.
- 1 post.
- Eines' manegades diverses.

Com a elements fertilitzats posats en joc, cal esmentar l'aigua en primer lloc. Es rega amb aigua del canal, però hi ha una sinya supletòria amb un dipòsit de 60.000 litres de cabuda.

En segon lloc cal consignar els fems produïts a casa i els adobs químics complementaris, que són anualment per tota la finca:

Superfosfat... ..	300 kgs.
Nitrat sòdic	200 »
Nitrat amònic	250 »

3.—VALORACIÓ DELS PRODUCTES DINS EL TERRENY

El blat el consumeix totalment la família de l'empresari.

L'ordi, l'alfals i la palla, es destina tot a l'alimentació del bestiar.

De moresc se'n ven una tercera part.

De vivers d'hortalisses se'n fan més del que calen per a cobrir les necessitats de la finca, motiu pel qual unes 2/3 parts de la producció són destinades a la venda.

Les hortalisses i els fruiters es destinen a la venda; queden, però, els sots-productes que es destinen a l'alimentació del bestiar.

Com a bestiar de renda existent en la finca trobem: Gallines, ànecs i conills que es mantenen sobretot amb el blat de moro, ordi, alfals i amb els subproductes vegetals; la seva alimentació ve completada per residus de molinaria, segones i quartses. Porcs, que es mantenen des que tenen 7 ó 8 setmanes fins que fan uns 80 quilògrams; al revés de l'aviram, els porcs s'engreixen preferentment amb productes procedents de fora de la finca, residus de molinaria sobretot. Vedells, que entren quan són desmamats i que es mantenen fins a arribar als 20 mesos; durant tot aquest temps a part d'un xic de quartses que se'ls dona el 1.^r mes, i 2 carretades de palla d'arròs que es compra a fora, no mengen més que subproductes de la finca, residus de l'horta especialment.

4.—RESULTATS ECONÒMICS ACONSEGUITS

Prenent per base, com hem dit, els preus i les condicions que regien durant els anys 1934-1935, els resultats econòmics de la producció són els que es desprenen de les següents dades:

A.—Aportacions per a la realització de la producció

Immobles:					
1. Capitals:	Aportat pel		Per la finca	Total Per Ha.	Per home
	propietari	conreador			
Terres	30,000.—	600.—	30,600.—	11,127.28	13,600.—
Plantacions.. ...	2,250.—	1,000.—	3,250.—	1,181.82	1,444.44
Dependències					
agrícoles	15,000.—	400.—	15,400.—	5,600.—	6,844.44
Casa per al con- reador... ..	15,000.—	—	15,000.—	5,454.54	6,666.66
Millores diverses	250.—	—	250.—	90.90	111.11
Total	<u>62,500.—</u>	<u>2,000.—</u>	<u>64,500.—</u>	<u>23,454.54</u>	<u>28,666.60</u>
Explotació:					
Mobiliari viu (1).	1,123.50	1,573.50	2,697.—	980.72	1,198.66
Mobiliari mort (2)		890.—	890.—	323.63	395.55
Circulant	940.58	804.48	1,745.06	634.56	776.02
Total... ..	<u>2,064.08</u>	<u>3,267.98</u>	<u>5,332.06</u>	<u>1,938.91</u>	<u>2,370.23</u>
Total... ..	<u>64,564.08</u>	<u>5,267.98</u>	<u>69,832.06</u>	<u>25,393.45</u>	<u>31,036.88</u>
2.—Despeses d'explotació					
Anuals:					
Adobs químics (3)	200.—	—	200.—	72.72	88.88
Llavors i plan- tes..	100.—	100.—	200.—	72.72	88.88
Farratges i ali- ments (4).. ...	300.—	380.—	680.—	247.27	302.22
Bestiar jove. ...	262.50	262.50	525.—	190.90	233.33
Aigua (5)	71.50		71.50	26.—	31.77
Conservació del bestiar	56.20	78.70	134.90	49.05	59.95
Conservació de les màquines.		44.50	44.50	16.18	19.77
Conservació dels edificis	250.—	4.—	254.—	92.36	112.88
Assegurances i risks	22.47	49.27	71.74	26.08	31.88
Administració i generals	78.50	350.—	428.50	155.81	191.55
Total... ..	<u>1,341.17</u>	<u>1,268.97</u>	<u>2,610.14</u>	<u>949.09</u>	<u>1,161.11</u>

Amortitzacions:	Aportat pel		Per la finca	T o t a l	
	propietari	conreador		Per Ha.	Per home
Bestiar	20.—	100.—	120.—	43.63	53.33
Mobiliari.	170.—	190.—	360.—	130.90	160.—
Total...	190.—	290.—	480.—	174.53	213.33
Impostos	350.—	50.—	400.—	145.45	177.77
Total...	1,881.17	1,608.97	3,490.14	1,269.09	1,551.10

3.—Treball

Jornals home...	320.—	320.—	116.36	142.22
» dona ...	218.—	218.—	79.30	96.88
» vailet ...	150.—	150.—	54.54	66.66
Total...	688.—	701.—	250.20	305.76

B.—REMUNERACIÓ ACONSEGUIDA

1.—Remuneració del capital fundiari

	Total	Per Ha.
a) Part del producte brut vendible que correspon al propietari (6)...	5.058.—	1,839.27
b) Despeses a càrrec del propietari:		
Servei del capital d'exploració...	103.20	37.52
Despeses d'exploració...	1,881.17	684.06
Total	1,984.37	721.58
c) Renda fundiària...	3,073.63	1,117.60
Renda fundiària % $\frac{1,117.60 \times 100}{23,454.54}$	=4.76 %	

2.—Remuneració del treball

	Total	Per home (8)
Part del producte brut vendible que correspon al conreador (6)...	5,628.—	2,501.33
Despeses del conreador:		
Despeses	1,608.97	715.10
Servei dels capitals (7)...	223.35	99.25
Total	1,832.32	814.35
Rendiment del treball...	3,795.68	1,686.98

Rendiment per jornal d'home $\frac{1,686.98 \text{ ptes.}}{305.76} = 5.51 \text{ ptes.}$

(1)	<i>Mobiliari viu</i>	
Aportat a parts iguals pel propietari i par- cer :	Porcs	2 a 200 ptes. = 400 ptes.
	Gallines	14 » 13 » = 182 »
	Conills	10 » 8 » = 80 »
	Anecs	17 » 5 » = 85 »
	Vedells	2 » 750 » = 1,500 »
Aportats pel parcer :	Cavalls	1 » 450 » = 450 »
		<u>2,697 ptes.</u>

(2)	<i>Mobiliari mort</i>	
	1 carro	300 ptes.
	1 arada romana	50 »
	2 arades de post... ..	110 »
	1 roleu... ..	25 »
	1 post... ..	15 »
	Guarniments cavall	230 »
	Eines diverses	160 »
		<u>890 ptes.</u>

(3)	<i>Adobs</i>	
Produïts a la finca :	Fems... ..	12.500 Kgs. = 600 ptes.
	Superfosfat	300 »
Comprats a fora :	Nitrat sòdic... ..	200 »
	Sulfat amònic	200 »
		<u>800 ptes.</u>

(4)		
Aportat a parts iguals, pel propietari i par- cer :	Comprat a fora com a aliments (garròfes, segones, etc.)	600 ptes.
	Comprat a fora com a jaços	80 »
		<u>680 ptes.</u>

(5)	<i>Aigua</i>	
	Cànon al canal	<u>71.50 ptes.</u>

(6) *Relació del producte brut vendible*

Hortalisses, cereals i lleguminoses	Producte brut total			Producte brut vendible que correspon al	
	Quantitat	Preu	Valor	propietari	conreador
Blat Gra	1,350 k.	a 50.— p. %	675	337.50	337.50
Palla	2,700 »	» 5.— » »	135	70.—	—
Ordi Gra	670 »	» 40.— » »	268	—	—
Palla	1,200 »	» 4.— » »	48	—	—
Blat de moro	1,250 »	» 40.— » »	500	90.—	90.—
Alfals	1,400 »	» 15.— » »	210	—	—
Cols, bròquils i col-i-flor ...	5,000 »	» 0.30 » »	1,500	750.—	750.—
Bledes	200 peus	» 0.25 » un	50	25.—	25.—
Espinacs	200 »	» 0.50 » »	100	50.—	50.—
Carxofes	200 D.	» 0.50 » D.	100	50.—	50.—
Ensiam i escaroles	4,000 peus	» 0.05 » un	200	100.—	100.—
Raves, xiribies, apis i ju- libert			50	25.	25.—
Tomàquets	1,000 k.	» 0.06 » »	600	300.—	300.—
Pebrots	500 D.	» 0.80 » D.	400	200.—	200.—
Albergínies... ..	300	» 1.— » »	300	150.—	150.—
Carbasses			100	40.—	40.—
Melons i síndries			50	20.—	20.—
Cebes	5,000 k.	» 0.10 » k.	500	250.—	250.—
Remolatxa sucraera	4,000 »	» 65.— » %	260	130.—	130.—
Mongetes tendres	300	» 1.— » »	300	150.—	150.—
» manresanés	75 »	» 2.— » »	150	75.—	75.—

Hortalisses, cereals i lleguminoses	Producte brut total			Producte brut vendible que correspon al	
	Quantitat	Preu	Valor	propietari	conreador
Alls (per a menjar tendres).	10.000 peus »	1.— » %	100	50.—	50.—
Faves	300 k. »	0.50 » k.	150	75.—	75.—
Pèsols (per a desgranar) ...	50 » »	0.50 » »	25	12.50	12.50
» estirabecs	50 »		25	12.50	12.50
Vivers d'hortalisses			1,600	500.—	500.—
Subproductes per al bestiar (comprèn tant els herba- cis com els arboris)			250	—	—
			<u>8,646</u>	<u>3,462.50</u>	<u>3,392.50</u>
<i>Arbres:</i>					
Presseguers	400 k. a	0.50 p. k.	200	100.—	100.—
Pereres	50 » »	0.50 » »	25	12.50	12.50
Cirerers	20 » »	1.20 » »	24	12.—	12.—
Nesprers	40 » »	0.25 » »	10	5.—	5.—
Magraners	80 Unit. »	0.15 » una	12	6.—	6.—
Tarongers	1,800 » »	0.50 » D.	750	375.—	375.—
Pomeres	150 k. »	0.60 » k.	90	45.—	45.—
Albercoquers	20 » »	0.40 » »	8	4.—	4.—
Codonyers	80 » »	0.20 » »	16	8.—	8.—
Garrofers	720 » »	15.— » %	108	—	—
Oliveres	400 l. »	1.60 » l.	640	—	640.—
			<u>1,883</u>	<u>567.50</u>	<u>1,207.50</u>
<i>Bestiar de renda:</i>					
Gallines: Ous	800 ous a	0.25 p. un	200	100.—	100.—
Caps	16 caps »	6.— » »	96	48.—	48.—
Anecs	12 » »	5.— » »	60	30.—	30.—
Conills	50 » »	4.— » »	200	100.—	100.—
Vedells	1 » »	1,000.— » »	1,000	500.—	500.—
Porcs	2 » »	250.— » »	500	250.—	250.—
Fems	12.500 k. »	600.— » k.	600	—	—
			<u>2,656</u>	<u>1,028.—</u>	<u>1,028.—</u>
TOTAL			<u>13,185</u>	<u>5,058.—</u>	<u>5,628.—</u>

(7) Comptat el 3 per 100 per al capital fundiari i el 5 per 100 per al d'explotació.

(8) Comptem que a l'empresa hi ha l'equivalent de 2 1/4 homes.

RESUMEN

En este artículo su autor expone detalladamente las características económicas de la producción en una empresa agrícola de la comarca del Baix Ebre. Se trata de uno de los estudios parciales que integran el trabajo publicado en este mismo número de «Arxius» acerca de las características económicas de la agricultura catalana.

SUMMARY

In the present article its author sets forth in full detail the economic characteristics of production in a farming enterprise located in the «Baix Ebre» region (Lower Ebro) of Catalonia. It is a matter dealing with one of the partial studies or investigations which integrate the work published in this very issue of «Arxius» in reference to the economic characteristics of Catalanian agriculture.